

certum asserere. Conjecturis tamen assequimur circiter postremum Neronis annum id accidisse (41). Prima autem Pauli defensio eo tempore contigit, ut ipsem Persuasor affirmat, quo primum ex Iudea Romam deductus est. Cum autem dixerimus ea tempestate abfuisse Petrum, supervacaneum est querere, cur Paulo coram Nerone non affuerit (42).

PERSUASIO XIII.

Notum est, Lucam Evangelistam, & Apostolicarum actionum historiographum, in divulgum totius peregrinationis Paulinæ fuisse solum, quem ille filii semper dilexit loco, honorificamque ejus mentionem plerisque facit in locis, dicens, *illius maximam laudem in Evangelio fuisse*. Nam cum omnes etiam a Paulo def-

,, ce-

(41) Nos tamen in Annalibus SS. Apostolorum, quos huic volumini adjecimus anno Neronis xi. sive æra vulg. LXIV. Paulum Miletio Romanum denuo profectum fuisse, statuimus, eundemque primum ex Iudea ad Urbem deductum fuisse anno Christi LVI. Neronis secundo, quo S. Petrus alias regiones & præcipue extrebas Occidentis partes Evangelii luce perlustratus, Lino Romanam Ecclesiam administrandam tradidit, hoc est suum Romæ Vicarium constituit. Vide eosdem Annales ad an. 56. 57. & 64.

(42) Præterea si adductum a Persuasore locum epistolæ secundæ ad Timotheum cap. iv. v. 16. In prima mea defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt, diligentius considerare velimus, facile apparebit τὸν omnes id ipsum ibi significare, ac plurimi. Quis enim sibi suadeat a Luca familiari suo, de quo in eadem epistola scribit: *Lucas est mecum solus, desertum fuisse?* Hinc optime S. Hieronymus in comment. in Epist. ad Ephes. 1. *Quia a pluribus sit desertus, inquit, ab omnibus, id est a maxima parte desertum se esse*

con-

, cerint, hic solus numquam ei non adhærebat, non minis, non vinculis, non iexcentis perturbationibus perterritus, cuius historia ad hæc usque tempora, quibus Paulus vincitus e Hierosolymis Romam perductus, ibique in conducto a milite custoditus est, pervenit; veluti ejus rei capite ultimo copiose meminit; quomodo vide licet Paulus Romam perductus fuerit; quomodo fratres, qui eo tempore Romæ fuerant, ad Appii forum ei obviam venerint; quomodo trium dirum spatio evoluto, Iudeos ad se accitos habuerit; quomodo colloquutus cum eis fuerit; quomodo eos confutaverit, & singula ordinatim prosequitur: Nullam tamen alicubi mentionem de Petro facit, an vel alloquio Paulum aliquando dignatus fuisset toto hoc biennio, vel quid rerum Petrus Romæ fecerit interim, dum Paulus verbum Dei ardenter illuc tum prædicasset. Et tamen tunc temporis hanc historiam fuisse scriptam creditur, quando Paulo Romæ in causis degenti, ille intrepide ministraverat: qui usque adeo Pauli studiosus fuerat, ut quicquid ha-

,, cte-

conqueritur. Quin etiam prætermittendum non est, sanctum Apostolum de iis loqui, qui eum apud Cæsarem juvare quum potuissent, vulgarium amicorum more, qui sereno vitæ tempore præsto sunt, simul atque hiemem fortunæ viserint devolant omnes, metu Tyranni ab eo defecerant. Quamobrem egregie profecto latinus interpres verbum συμπαρεγέρετο, quo aptissime D. Paulus illud exprimit, quo

caruit, amicorum patrocinium, verbo *adfuit reddidit*, ut ex Guilielmi Budæi Comment. Linguæ Græcæ col. 60. appareat. Nam ut observavit etiam ad Terentium Donatus, *adesse dicuntur amici, aut advocati, in foro periclitantibus*. Certum est autem pro Paulo, nihil potuisse agere apud Cæsarem Petrum, si Romæ fuisse. qui Cæsari non minus ac Paulus ipse erat inquisitus.

„ Etenus de eo compererat , cuncta in suam historiam diligentissime congesserit ! etiam Hieronymo de viris illustribus attestante ; Luca (inquit) historia usque ad biennium Romæ commorantis Pauli pervenit , idest usque ad quartum Neronis annum , ex quo intelligimus in eadem Urbe librum esse compositum . Igitur visionem Pauli & Teclæ , & totam baptizati Leonis fabulam , inter apocryphas scripturas computamus . Quale enim est , ut individuus comes Apostoli , inter ceteras ejus res , hoc solum ignoraverit ? Haec tenus Hieronymus . At quid hoc ? Nonne non solum apocryphum , sed plus quam falsissimum erit , Petrum Romam secundo Claudi anno venisse , ibique viginti quinque annis Episcopatum tenuisse ? Cujus Lucas in tam præstantissima diligentissimaque historia nullam mentionem facit , qui dubio procul , si tunc Roma fuisse , non hoc toto biennio otiosus , complicatis , ut dicitur , manibus illic sedisset , vel saltem non sic delituisse , quin a Paulo vel Luca conspici invenirique interdum potuerit .

DISSUASIO.

Eadem qua superiori persuasiōni satisfactum est responsione , & hæc decima tercia dissuaderi potest . Cum enim Paulus vincetus Romam duceretur , Petrus tunc ab Urbe absens erat . Quid igitur mirum , si ejus Lucas in Actis non meminit ? Sed demus Petrum tunc Romæ fuisse . Num valebit hæc argumentandi ratio : Lucas ejus non meminit postremo Auctorum Apostolicorum capite ; ergo Petrus ibidem non erat ? Quid enim Lucas de his , quæ toto illo biennio Paulus egit , commemorat , nisi

nisi summatim , & quam paucissimis verbis ? Mansie (inquit) Paulus biennio toto in suo conducto , & suscipiebat omnes , qui ingrediebantur ad ipsum , prædicans regnum Dei , ac docens quæ sunt de Domino Iesu , cum omni fiducia , sine prohibitions . Haec tenus ipse Lucas , neque aliud quidquam de hoc toto biennio narrat . Nihil de illis omnino dixit , quos ex domo Cæsaris magna sibi necessitudine conjunxit Paulus , quorum etiam nomine Philippenses ausus est salvare : Salutant (inquit) vos omnes sancti , maxime , qui de Cæsaris domo sunt . Nihil de litteris , quas certum est Paulum ex conducto suo misisse Philomeni , variisque Ecclesiis , scilicet Ephesiorum , Philippensium , Colossensium . Nihil de Pauli raptu ad Prætorium , aut de sua defensione , cum tamen Paulus ad Philippenses testetur , vincula sua manifesta facta fuisse in omni prætorio , ac ceteris omnibus . Quare Hieronymus hunc locum in epistolam ad Ephesios tractans , non mirum esse , ait , si Lucas hanc rem tacuerit , cum & alia multa que Paulus sustinuisse se replicat , historici licentia prætermiserit . Et paulo post : Denique primum Episcopum Ecclesia Petrum fuisse accepimus , & Romanum exinde translatum , quod Lucas penitus omisit (43) .

PER-

K

(43) Quum enim divinus historicus , ut idem Hieronymus docet in Cat. scriptor. Eccl. Evangelium sicut audierat , scripsit , Acta vero Apostolorum , sicut viderat composuerit , in quibus Petri historiam referendam minime suscepit ; quid mirum , si post decimum tertium caput , ipsius Petri quod-

ammodo oblitus videatur , ut folius Pauli præceptoris sui benemerentis , cuius itinerum atque laborum comes diu fuit , sermonem habeat ? Præterea id consiliū habuisse creditur S. Lucas quum Acta conscripsit , ut commentitiis Apostolorum gestis veram opponeret historiam , seu mavis cum Sancto , Apo-

PERSUASIO XIV.

” **C**irciter vigesimum septimum post ascensionem Christi ad Patrem, ac Neroniani imperii quartum aut quintum annum, Petrum Romanum nondum fuisse, tam manifestum est, quam quod manifestissimum. Sed quia neque ultimo Neronis anno, hoc est post passionem Christi xxxvii, illuc venire potuerit hoc deducitur. Quoniam Paulus e manibus Neronis elapsus in Hispaniam, ut Lyra & alii quidam volunt & partes occidentis iter adornaverat. Eius enim intentionis Apostolum fuisse etiam cum Romanis litteras scriperat, certum est. Peractis autem ibi decem annis rursum ad Neronis manus devenit, & mortem accelerare videns, scripto Timotheum commonebat, ut assumpto secum Marco Romanum sese recipiat, eo quod præter Lucam, nullus jam eius residuus fuerit collega. Sed quomodo tuis dictis mi Paule, fidem habere potero, cum tota hæc Romana colluvies a secundo Claudii anno usque ad finem Imperii Neroniani, Petrum perpetuo Romæ durasse exorta voce proclamet.... Cæterum eadem epistola scribit: *Det misericordiam Dominus Onesiphori domui, quia sæpe me refrigeravit,*

Apologiam pro Paulo suo contra Iudæorum calumnias, qui sanctissimo Apostolo invidiam contemptumque creare studabant. Qum autem martyrium Pauli ipsius, scriptis mandare neglexerit, scriptis suis immortalitati commendare potissimum voluisse videtur, non

quæ aut excidere aut corrumpi difficile poterant, ut pote acta veluti in publico universi orbis theatro, qualia sunt martyrium SS. Apostolorum Petri & Pauli, sed quæ facilius obliisci homines poterant, & hæc ipsa quidem non omnia, ut Cortesius poster ostendit,

D. PETRI LIB. II.

” *ravit, & catenam meam non erubuit, sed cum Romanum venisset, solicite me quaeruit & invenit.... Potuit certe Onesiphorus hic a Petro, si tunc fuerat Romæ certior effici, quo locorum Paulus sese Romæ contineret.... Quamobrem verissimum est, ad ultimum usque Neronis annum Petrum Romæ non fuisse, cum nec salvere jubens Timotheum fratrum qui Romæ tunc aderant nomine, Petrum admemoret; Salutant te Eubulus & Pudens, & Linus, & Claudia, & fratres omnes. Non video cur ex industria suppressore Petri nomen voluisse, cuius alioqui semper fuerat observantissimus.*

DISSUASIO.

Dicit per me *Romana colluvies* (sic enim appellat Persuasor) Petrum a secundo Claudii anno ad postremum Neronis annum assiduum Romæ fuisse: tantum enim abest ut *colluvies* illam discussam, ut etiam me nescire fatear quos hoc nomine admodum certe contumelioso Persuasor velit intelligi. Hieronymus certe, qui ut puto ex illa colluvie non fuit, idem non dicet; qui secundo Claudii anno Romanum profectum, & octavodecimo a Christi morte, quod saepe jam diximus, Hierosolymis fuisse scribit. At quænam, inquiet aliquis, pastoris hæc erat diligentia tot annis a grege abesse? Illud scilicet nequaquam animadvertis, non sponte, sed Claudii edicto coactum discessisse (44).

K 2

Nul-

(44) Quam itaque jam superius tum a Cortesio tum a nobis in subjectis animadverso- nibus saepe ostensum fuerit, a S. Petro Romæ Episcopatum ita fuisse gestum, ut diversas ta-

Nullum igitur illi periculum imminebat , ne absentis locum occuparet aliis , quando & Linus & Cletus sacrorum procurationem habebant , & amplus aberat Narcissus , nec minus Romanorum erat Episcopus Hierosolymis quam Romæ . Numquid enim non Athanasius eo tempore Alexandrinorum Episcopus fuit , quo Arii actione , impietate Constan-

tamen in regiones , Apostoli eo , quo fungebatur & primi totius Ecclesiae capititis munere , interim discurrens , quem admodum fecisse & cum in Iudea degeret , Apostolicorum Actorum auctor D. Lucas tradidit cap. x. v. 47. &c. quis non videat , quam falsum sit & insulsum ex epistolis a D. Paulo Romæ datis , in quibus nulla Petri fit mentio , conicere Principem Apostolorum Romanum Episcopum non fuisse ? Et quoniam argumentis , que Persuasor ex Epistolis ad Philomenam , ad Hebreos , ad Colossenses , ad Philippenses , ad Ephesios , ad Thessalonices , ad Galatas dicit , jam alibi satisfecimus , locumque etiam Epistolæ 2. ad Timo-

theum epistola observandum , hanc equidem ita facile astiri posse (ut Persuasor existimat , neque id ei videtur denegare Cortesius noster paullo inferius pag. 151.) Epistolam illam datam esse anno Neronis quartu decimo , sive non multo ante obitum ipsius Apostoli . Equis enim certiores nos facit , quoties D. Paulus fuerit Romæ conjectus in carcerem , cum S. Clemens in ep. i. ad Cor. n. 5. memorias manda- verit , catenas septies portasse ? Præterea quomodo eam Epistolam dare potuit Paulus morti proximus , cum cap. iv. v. 13. petat penulam , quam Troade reliquerat apud Carpum , & libros & membranas : capite autem xx. Erastum Corinthi remansisse testetur , Trophimum autem Miletii infirmum reliquisse , Porro v. 16. & 17. In prima , inquit , mea , defensione nemo mihi adfuit : sed omnes me dereliquerunt : non illis imputetur . Dominus autem mihi adstitit , & con-

stantii coactus est in exilium proficisci ? quorum sententiis cum noluisset Liberius Romanus Pontifex subscribere , ipse quoque , ut Ammianus ait , in insulas est deportatus . At de Athanasio scribit Nazianzenus , quod non exilium , sed peregrinatio illa fuerit , nempe quod aliquandi exul pro fide , demum revertens , totius Aegypti humeris sit reportatus .

K 3

fortavit me , ut per me prædicatio impleatur , & audiant omnes gentes &c. ex quibus verbis facile eruitur , post illum defensionem per orbem terrarum Evangelium disseminasse . Insuper cap. ii. v. 9. et si in vinculis erat , constantissime docere Evangelium proficeretur : In quo (nimirum Evangelio) labore usque ad vincula , quasi male operans , sed verbum Dei non est alligatum . At vero quam difficile est credere , quod ea Evangelium docendi libertas Paulo fuerit in ultimis suis vinculis , tam certum est , quod illi fuit in prioribus , quum maneret , ut inquit S. Lucas Act. cap. xviii. in suo conducto prædicens regnum Dei , & docens , que sunt de Domino Jesu Christo cum omni fiducia , sine prohibitione . Quod si quæ in hac epistola sunt , in quibus se proximum morti esse significet , haud ægre explicantur . Noverat forte divino monitu , quod sub Nerone jam cognoscere futurum erat , ut os-

me

tatus. Numquid non item Eusebius Pontifex Versellensis erat, cum eadem actus tempestate ab Occidente in Orientem delatus est; ille inquam Eusebius, ad cuius redditum Hieronymus scribit, vestes lugubres latis universam Italianam commutasse. Numquid non Hilarius Pictavorum erat Pontifex

cum

me concedent recentiores critici: & Ulardum atque Adonem, ex quibus Baronius accepit, ab Actis SS. Processi & Martiniani eruisse existimant, quorum fides levissima. Quid quod Timotheum ipsum jubet, ut Marcum secum adducat, ratione addita, quod utilis sibi esset in ministerium? Numquid sibi suadere poterat, ut a Nerone libertate tandem donaretur? Demum, quum Timotheum Romæ esse commoratum, certissimum sit, quod Paulus illinc ad Philemonem, ad Philippenses, & ad Colossenses scribens ejus nomen cum suo conjungat in fronte epistole, quæ alia occasio, qua Timotheus Romam venerit, ex sacris litteris erui potest, præter imperium Pauli in hac altera ad eum epistola? Quum autem ipse Apostolus in epist: ad Hebr. quam Romæ a primis vinculis nuper solutus, aut certe proxime solvendus scripsit, etiam Timotheum e carcere dimissum dicat c.xiii. v.23., spatio illius biennii, quo primum Romæ degit vincetus, posteriorem ad Timo-

theum Epistolam a Paulo scriptam, haud injuria multi existimarent; & tunc Timotheum ut Paulo obtemperaret, Romam venisse; & Romæ in carcerem fuisse detrusum; mox dimissum, & tandem in Asiam rediisse. Enim vero tunc temporis Troade & Miletii Paulum fuisse, ex Actis Apostolorum constat: unde commode explicatur vers.20. capit. II. & versus 13. capit. IV. & tunc quidem potuit Romæ discipulorum indigere, ut illi opitularentur; sed quum a Nerone captus est ad necem, quid opus erat, ut Timotheum Ephesi Episcopum a suo grege avocaret, & Romam accerferet, ubi jam una cum Petro fidele Oſtabile templum Deo posuerat, ubi erant plurimi sanctissimi viri, quos inter & Linus, & Clemens, & Cletus? Patet igitur, dubitari posse de eo quod ut indubium Persuasor urgebat, quodque plerique etiam ex nostris pro certo tenere videntur; Divum Paulum, haud multo ante suam ipsius mortem coram Nerone stetisse.

cum a propria sede exul, universam Galliam discessu suo afflictam & consternatam reliquit? Quod si omnino absentes, Pontifices dicendi non sunt, videamus ne illi trecenti decem & octo a Constantino Magno evocati tantisper Episcopi non fuerint, quoad Nicææ pro Christiana Republica constituenda sunt commorati: idcircoque nihil eo nomine potuerint statuere. Porro si epistola ad Timotheum posterior anno Neronis quartodecimo scripta fuit (*a*), quo tempore nos diximus Petrum Romæ fuisse, nec illius nomine salutem dicit Paulus discipulo, mirum videtur Persuasori, mihi vero nequaquam. Ut enim mirum fortasse confiteremur, si cum aliunde Romam scribebat, non salutasset Petrum qui princeps in ea Ecclesia erat; sic cum Roma alio scribit, non necesse est omnium qui Romæ sunt nomine salutem ascribere. Prius namque illud nisi faceret, alienum ab officio posset videri; at vero alieno nomine salutare ita demum consuevimus, cum ab ipsis, quorum nomine salus est adscribenda, accepimus in mandatis. Nisi fortasse Paulum per præconem annunciasse credimus, quotiescumque litteras datus erat, ut illis omnium nomina adscriberentur. Pudet, pudet profecto in puerilibus, ut levissime dicam conjecturis refellendis operam ludere. Si enim sola antiquitate teste uti vellemus, maximum robur haberet, sacris etiam litteris attestantibus. Quo enim proprius aberat a Petri obitu, eo certius quæ vera erant scire poterat, quæ deinceps per manus tradita ad nos usque devenere. Nunc vero cum ad longissimi temporis persuasionem, sanctissimi quoque & antiquissimi autho-

K 4

(a) Vide notam 44. pag. 148.

thores accedant, simile est huic opinioni contradicere, ei quod de Gigantibus Poetæ singunt, pugnare cum diis.

PERSUASIO XV.

Præter epistolas jam dictas Pauli e Roma missas, sunt quædam aliae familiares respondæ vñ epistolæ ipsius ad Senecam Neronis Imperatoris præceptorem scriptæ, quas ego nonnullis argumentis tunc fuisse scriptas arbitror, quum Paulus secundo jam Neroni præsentaretur. Primum, quia jam Nero Cæsar furibundus, atrox, petulcus, adulter, & omni prope vitiorum contagio fuerat pollutus, quod de priori ejus quinquennio nullus credere potest. Secundo quia id temporis Paulinæ quædam epistolæ, quas ubi in priori captivitate Romæ teneretur, ad quasdam Ecclesiæ direxerat, ad manus Senecæ jam tunc devenerant, ex quibus ille non nihil profecit, quod priori biennio, quo Romæ tenebatur Paulus, fieri non potuit. Tertio quod Seneca in una epistolarum ad Paulum descriptarum, Romani incendi a Nerone facti meminit, quod ad finem declinante Neronis imperio factum est, quum Orosius non ita multo post, Petrum & Paulum communi mendacio deceptus, a Nerone martyrium passos scribat, & sequenti mox autumno, pestilentiam Romæ obortam adeo magnam, ut uno autumno ad triginta millia hominum vita decesserint, quam pestilentiam Neronis Imperio decrescente factam, Svetonius in vita ipsius designat. Illis itaque ambobus Romæ degentibus, Paulo in carcere, Seneca in Regia Neronis,

cum

cum alter de altero magna sibi polliceretur, & neuter neutrum alloqui potuissent, vel quod inde utriusque immineret periculum, quandoquidem lege cautum fuerat, ne quispiam Christianum, aut Judæum alloqueretur, vel quod Senecæ non fuerat integrum Paulum in carcerem visitare, ne quid exinde tyrannum offenderet, aut ipse quoque coniiceretur in carcerem. Quapropter epistoliis hanc colloquendi sarciebant perniciem, & quidem mutuum amorem utrinque præferentibus, neuter tum Petri alicubi meminit, qui viginti quinque annis tum Romæ agere debuerat, nondum tamen fuerat Senecæ doctissimo in Christianosque benignissimo homini cognitus, cui procul dubio non nihil gratificatus fuisset, si quod Paulus ob carceris impedimentum non poterat, ipse ejus desiderio satisfecisset, & de Christo secum confabulatus, in numerum Christifidelium afferuisset; quod Paulus etiam facere debuit, ut ablata sibi Senecam alloquendi copia, eum ad Petrum nulli Apostolorum postponendum relegaret, qui nihilo deterius fidei Christianæ primordia ei tradidit. Sed quis ni forte exoculatus non videat, omnia hic repugnare pestiferæ huic opinioni, quod Petrus Romanum unquam venerit a Nerone passurus, cum tot rationibus convincatur, ad ultimum usque Neronis imperii annum, Petrum Romanum numquam venisse: tantum abest, ut martyrium ab eo passus fuerit. Nam legitur & in ea, quæ tertia est Senecæ ad Paulum epistola, quod ejus plurimum rei causa, Nero, Apostolo fuerat indignatus, quod a ritu & secta pristina Judæorum, qui Pharisæus olim fuerat non so-

, ium